

“Zaalakoestiek” – een luisterrijk vakgebied

Diemer de Vries

Ex-TU Delft en RWTH Aachen
University

Wat is akoestiek?

- Akouein (Gr.): horen →
akoestiek: leer van het (hoorbare) geluid:
  - * hoe ontstaat het?
  - * hoe plant het zich voort?
  - * hoe nemen wij (mensen) het waar?
  - * .....

Met als doel:

- *Gewenst* geluid zo *verstaanbaar* (spraak) en zo *mooi* (muziek) mogelijk laten klinken
- *Ongewenst* geluid (verkeerslawaaai, burenerrie, ...) zoveel mogelijk *onderdrukken*

Nieuwe trend binnen akoestiek:

- *Plaatjes* maken met *onhoorbaar* geluid:
‘acoustical imaging’
Infrageluid: olie en gas opsporen
Ultrageluid: medische diagnostiek,
materiaalinspectie
- TU Delft: alleen nog maar R&D aan
‘imaging’
- Ik heb mijn specialismen tijdig naar
Duitsland ‘geëxporteerd’

Terug naar:

- *Gewenst* geluid zo *verstaanbaar* (spraak) en zo *mooi* (muziek) mogelijk laten klinken
- Meestal in omsloten ruimten, zalen →

ZAALAKOESTIEK!

Een paar veelgehoorde (maar onjuiste) meningen

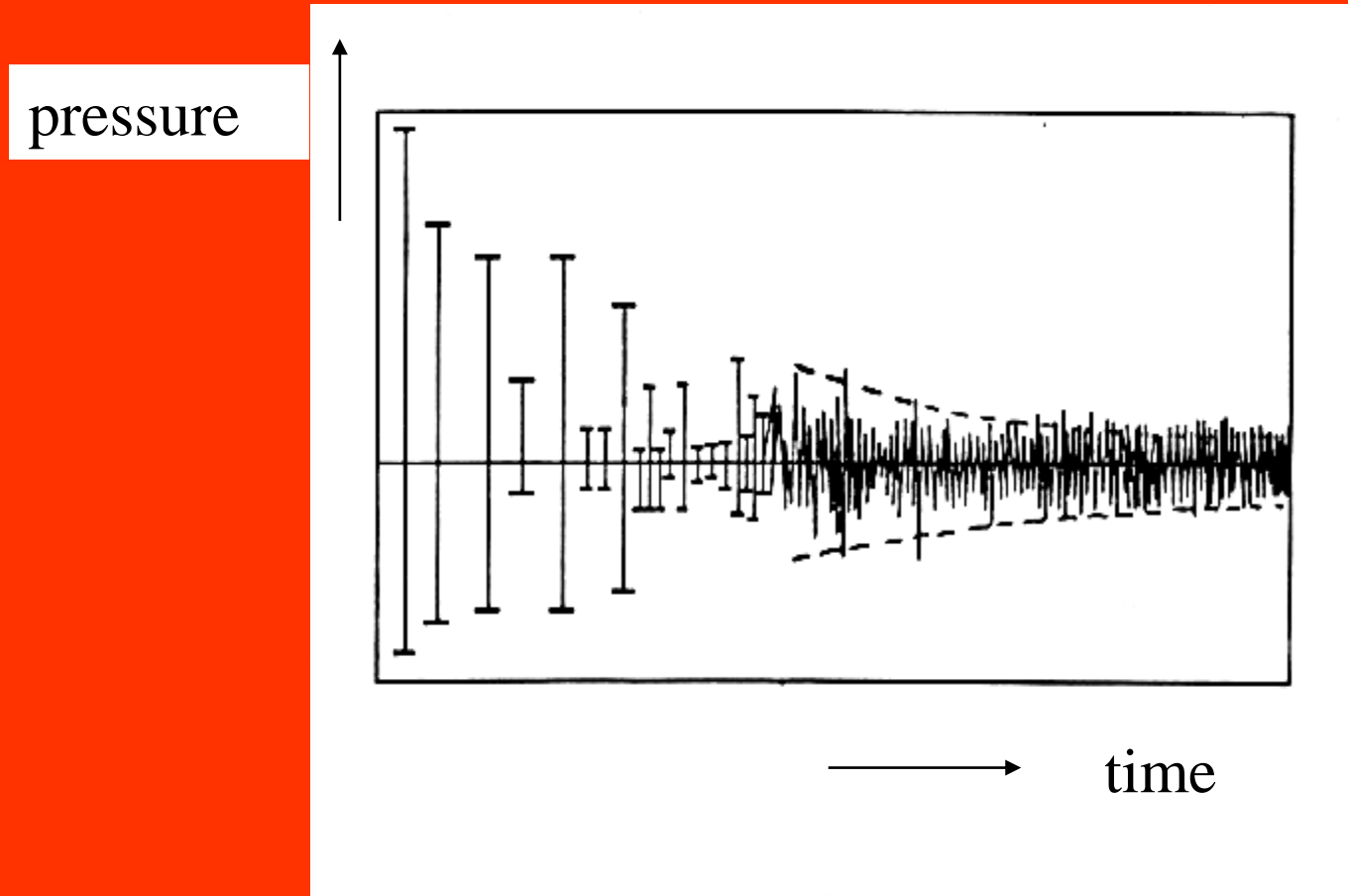
- Zaalakoestiek is een soort ‘zwarte magie’, een kwestie van gokken en geluk
- Die Grieken met hun amfitheaters, die konden er wat van, maar sinds die ‘geleerde’ akoestici zich ermee bemoeien...
- Hout klinkt beter dan steen

Hoe herken je een zaalakoesticus?

- Hij klapt in zijn handen als hij een zaal binnenkomt
- statussymbool of beroepsdeformatie?
- nee, hij beluistert de *pulsresponsie* van de zaal

Schematische pulseresponsie

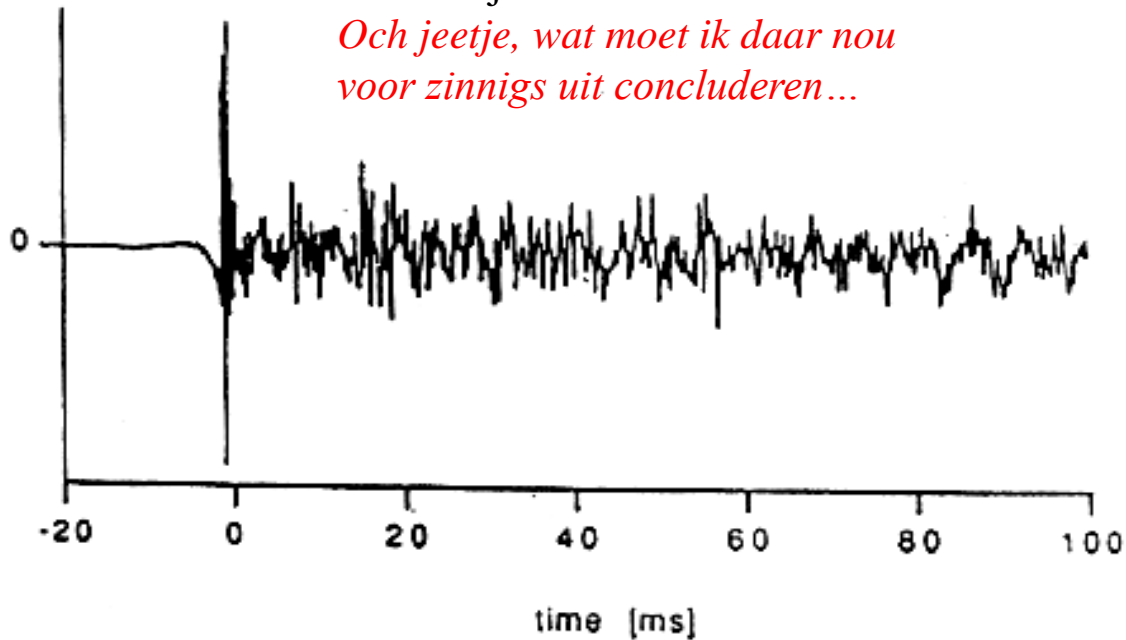

Nagalmtijd: reflecties 60 dB zwakker dan directe geluid –
in goede concertzaal: ca 2 seconden met publiek

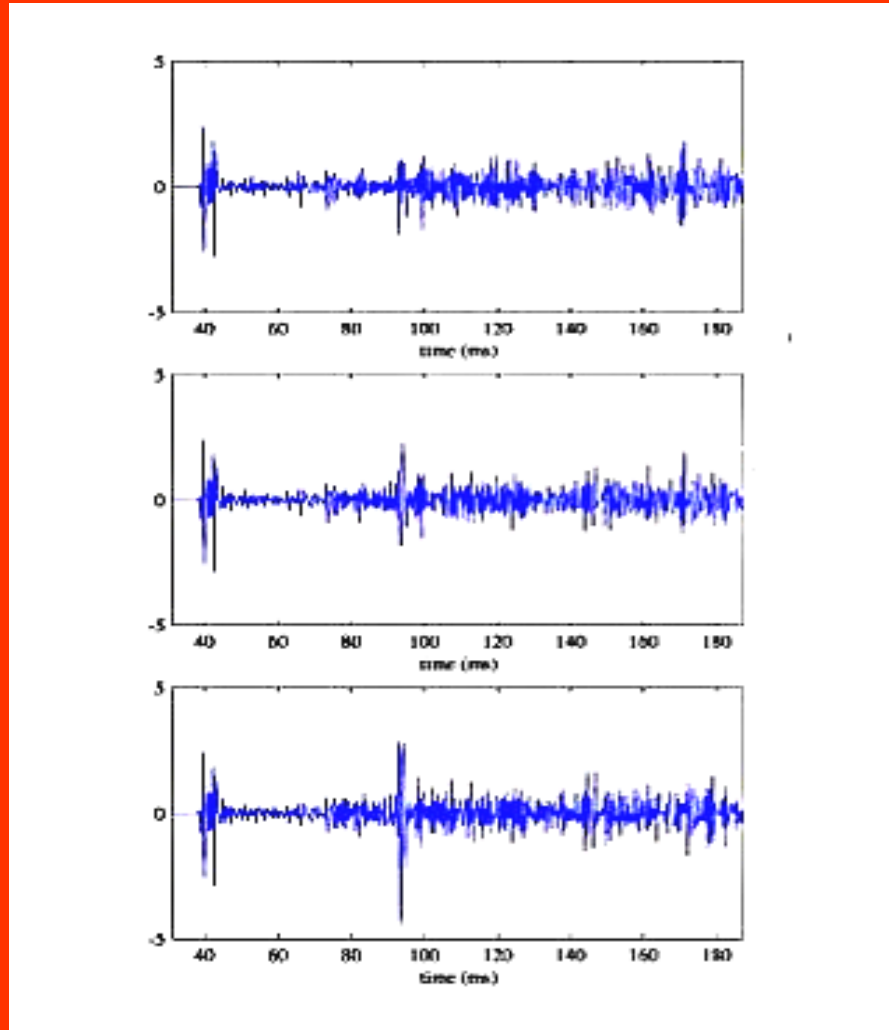

Gemeten pulsresponsie

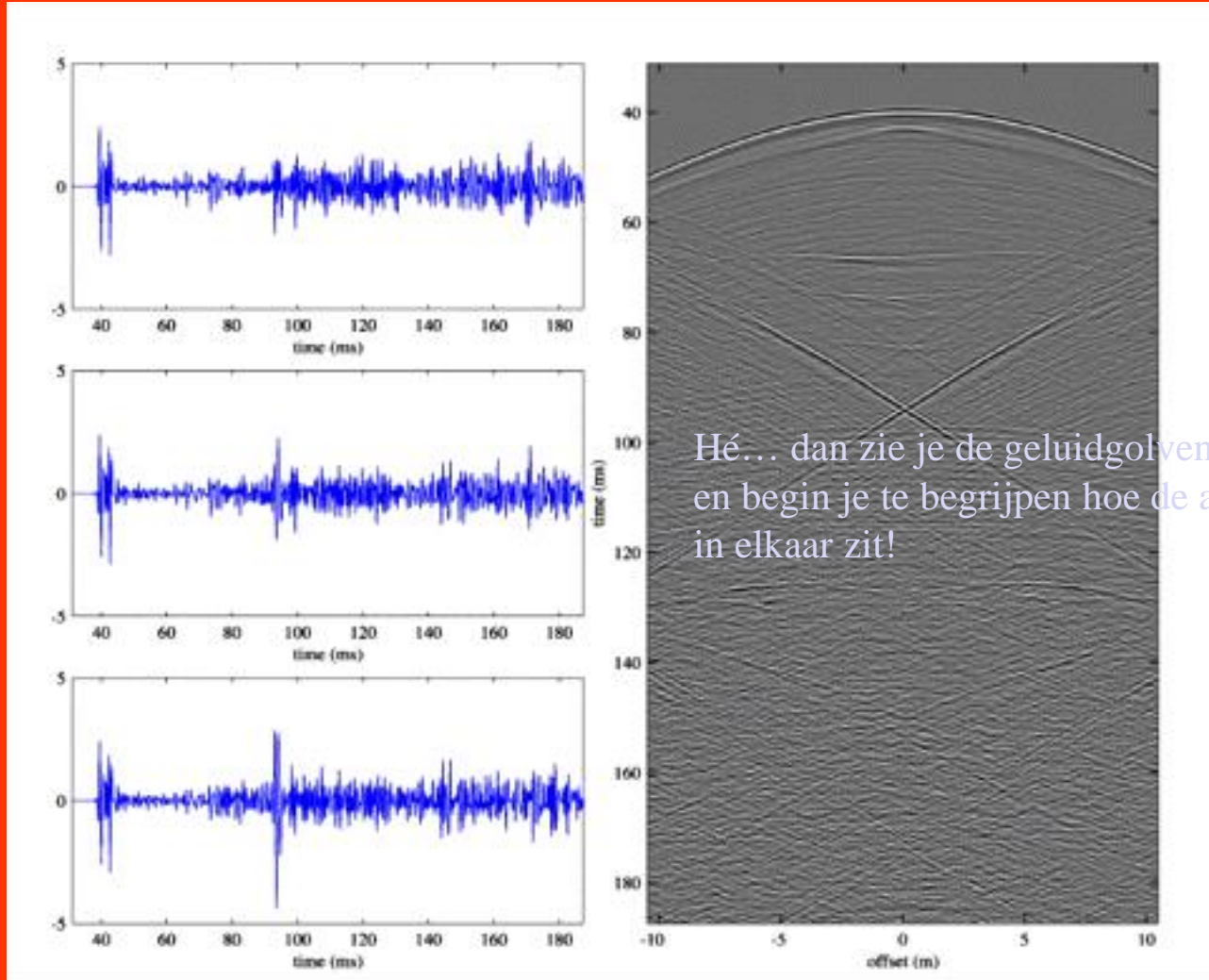
pressure

Individuele pulsresponsies: moeilijk te interpreteren

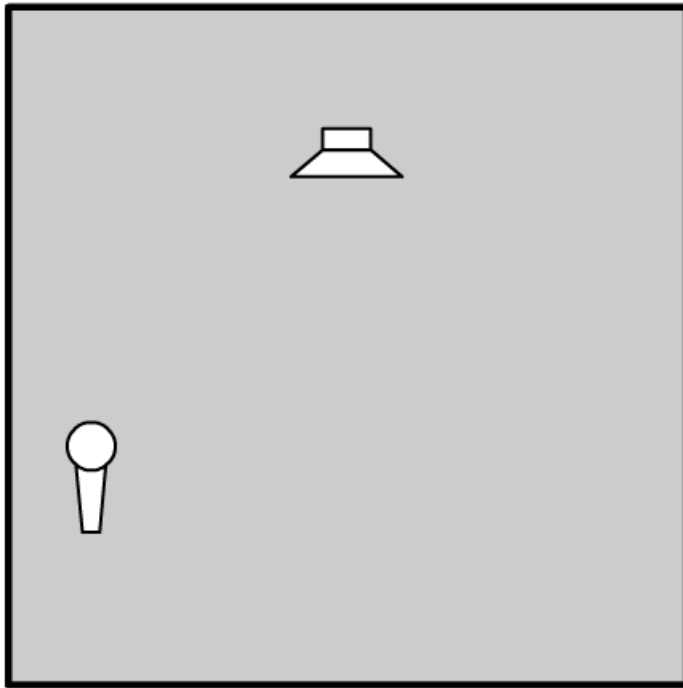

TU Delft-idee: meet die pulsresponsies nu eens op een lijn ('array') om de 5 cm en zet de plaatjes op een rijtje

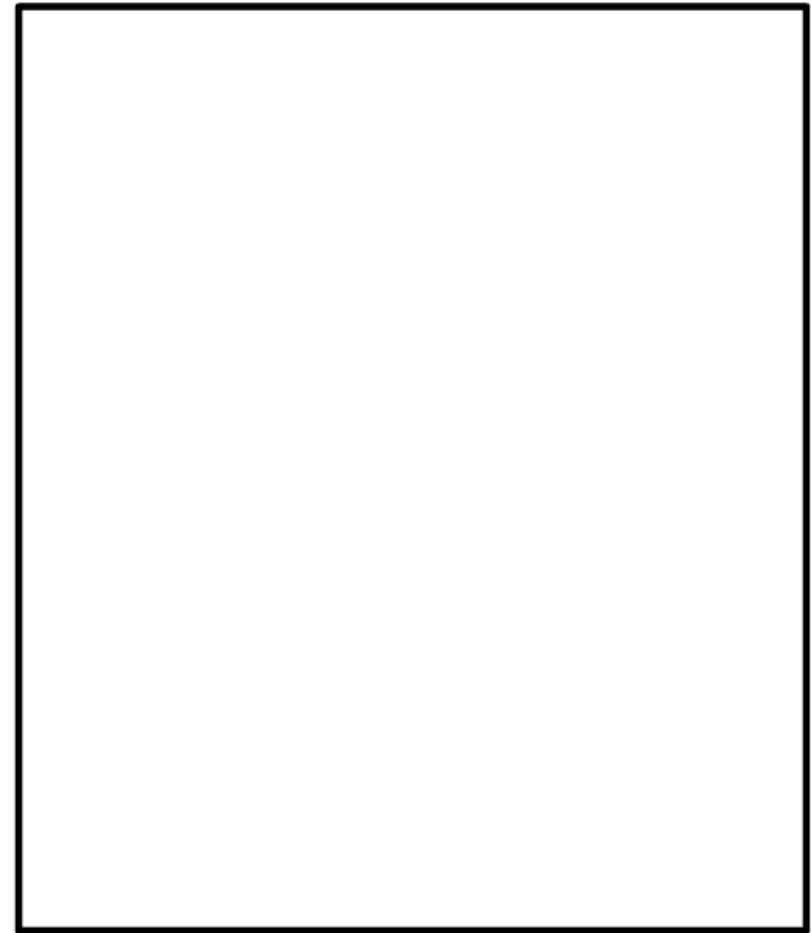

Hé... dan zie je de geluidgolven in de zaal en begin je te begrijpen hoe de akoestiek in elkaar zit!

Array Recording

Record →

offset

Metingen in het Concertgebouw

Concertgebouw Amsterdam

Philharmonie Berlijn

Een directe vergelijking

- Concertgebouw Amsterdam
- Philharmonie Berlijn
- open lucht

Hoezo, doet die akoestiek wel iets...

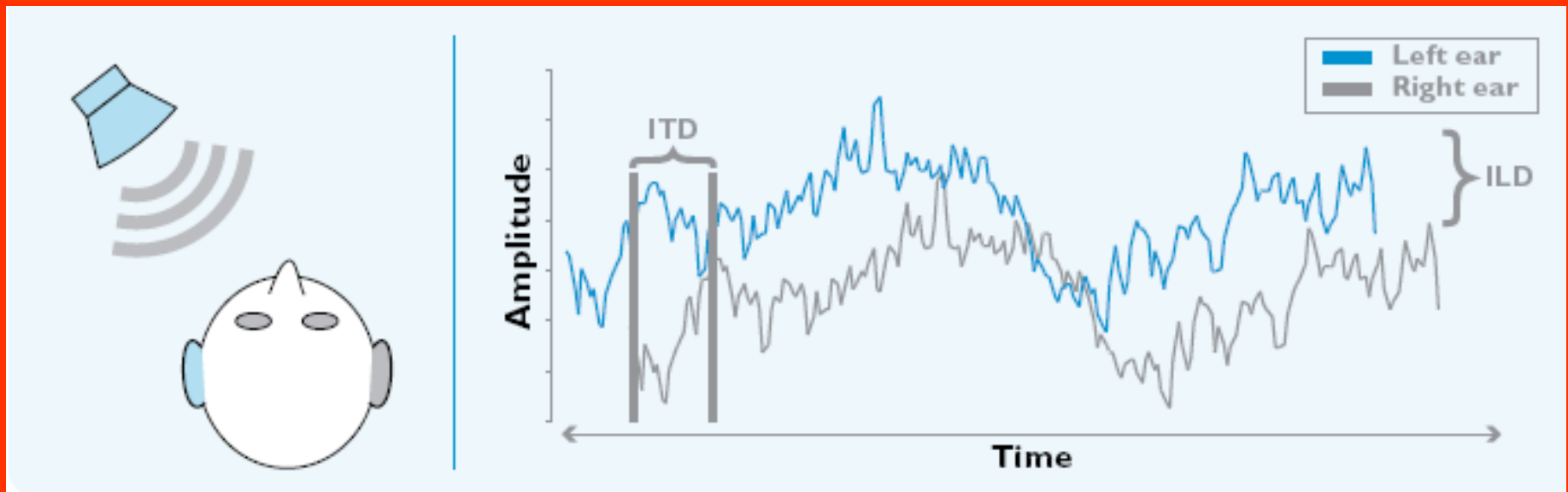
OK, maar....

- We kunnen pulsresponsies (zeg maar: ‘de akoestiek’) *meten*, en ook *berekenen*
- Maar het gaat musici en publiek om de *waarneming* (perceptie), de belevenis: speelt de zaal ‘lekker’, klinkt de muziek ‘warm’, ruimtelijk, helder, ...
- Uitdaging voor de akoesticus: duidelijk verband leggen tussen fysica en perceptie
- Kunnen we dat?

Mwah, redelijk....

Voorbeeld: ruimtelijkheid

- Nodig: reflecties van de *zijkant*
- Die zorgen voor *verschillende* signalen aan beide oren

- En dat geeft ruimtelijkheidsbeleving

Bouwkundige basiseisen voor een goede muziek-akoestiek

- Goede zichtlijnen: ‘goed zien is goed horen’
- Vormgeving zodanig dat er voldoende zijwaartse reflecties zijn (NB zijbalkons Concertgebouw)
- Wanden en plafond van hard materiaal: beschaafd gekleed publiek dempt meer dan genoeg om die 2 seconden nagalmtijd te halen
- Zaalvolume: ca 10 m³ per persoon
- En natuurlijk: stille airco, goede geluidisolatie naar omliggende ruimten

En hoe is dat hier in deze zaal?

Laten we maar eens kijken...

BEDANKT VOOR DE
AANDACHT!